dorpswerk Noord-Holland

Samen sterk voor vitale dorpen

Handreiking Voorzieningen-dialoog in kleine kernen

Voor gemeenten en dorpen

Oktober, 2026

Voorzieningen onder druk

In veel dorpen in Noord-Holland staan voorzieningen onder druk. Een huisarts, winkel, school of café verdwijnt, het openbaar vervoer neemt af of een ontmoetingsplek heeft moeite om overeind te blijven. Oorzaken zijn onder meer vergrijzing, personeelstekorten, bezuinigingen en schaalvergroting. De gevolgen kunnen groot zijn. Niet alleen neemt de afstand tot voorzieningen toe, ook plekken waar inwoners elkaar ontmoeten en activiteiten organiseren kunnen verdwijnen.

Dat roept de vraag op wat een dorp nodig heeft om leefbaar te blijven, nu en in de toekomst. Is er een basisniveau aan voorzieningen dat ieder dorp nodig heeft? Of vraagt ieder dorp om een andere aanpak?

1. Inleiding

Opdracht van de provincie Noord-Holland

Ook de provincie Noord-Holland ziet het belang van voorzieningen voor vitale steden en dorpen. In het coalitieakkoord Verbindend Vooruit 2023-2027 noemt de provincie onder meer scholen, sportaccommodaties, dorpshuizen en toegang tot cultuur als belangrijke onderdelen van de regionale basisinfrastructuur. Gemeenten hebben hierin een belangrijke verantwoordelijkheid; de provincie wil waar nodig ondersteunen.

Om meer inzicht te krijgen in wat kleine kernen nodig hebben, gaf de provincie Noord-Holland Dorpswerk Noord-Holland opdracht om hiermee in de praktijk aan de slag te gaan. Dat leidde tot de pilot Voorzieningen-dialoog, die in 2025 en 2026 is uitgevoerd in zeven Noord-Hollandse dorpen: Abbenes (gemeente Haarlemmermeer), ‘t Veld-Zijdewind (gemeente Hollands Kroon), Ursem (gemeente Koggenland), Koedijk (gemeente Alkmaar en Dijk en Waard), Egmond aan den Hoef (gemeente Bergen), Middelie en Kwadijk (gemeente Edam-Volendam).

Binnen deze pilot onderzocht Dorpswerk Noord-Holland hoe voorzieningen behouden, versterkt en beter op elkaar afgestemd kunnen worden. Hierbij konden we ook gebruik maken van de ervaringen van de dorpen Beinsdorp en Vijfhuizen (gemeente Haarlemmermeer) die deelnamen aan het onderzoek van de Universiteit van Amsterdam naar de bereikbaarheid van voorzieningen in de Metropoolregio Amsterdam (Common Acces-project).

Voorzieningen zijn meer dan gebouwen

Bij voorzieningen wordt al snel gedacht aan een school, winkel, huisarts, openbaar vervoer, sportaccommodatie of dorpshuis. Dorpswerk Noord-Holland kijkt breder. In onze gesprekken met dorpen zien we dat inwoners niet zozeer denken vanuit gebouwen (de 'stenen'), maar vanuit wat zij nodig hebben om prettig in hun dorp te kunnen wonen en leven.

Daarom rekenen we ook activiteiten en netwerken van inwoners die zich sociaal-maatschappelijk inzetten en bijdragen aan de leefbaarheid tot het voorzieningenaanbod. Denk aan een jaarlijkse kermis, een koffieochtend, gezamenlijke maaltijden of inwoners die burenzorg organiseren. Het fundament van al hun inspanningen is gemeenschapskracht: de positieve energie die vrijkomt als mensen zich via (vrijwillige) inzet organiseren en elkaar helpen om hun doelen te bereiken. Een gebouw kan daarvoor belangrijk zijn, maar uiteindelijk gaat het om wat er op die plek gebeurt en om de mensen die het organiseren.

Ieder dorp is anders

De ervaring leert dat er geen standaardpakket aan voorzieningen is dat voor ieder dorp werkt. Wat nodig is, hangt onder meer samen met de ligging, omvang en geschiedenis van een dorp, de samenstelling van de bevolking en wat er al aanwezig is. Een voorziening die in het ene dorp onmisbaar is, kan in een ander dorp minder belangrijk zijn. Wat we wel overal terugzien, is het belang van een plek waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten. Dat kan een dorpshuis zijn, maar net zo goed een café of een voetbalkantine.

Daarom staat in de Voorzieningen-dialoog niet het aanbod, maar het gesprek met het dorp centraal. Samen met inwoners, dorpsraden, dorpshuizen, verenigingen en andere betrokkenen brengen we in kaart wat er is, wat wordt gemist en wat nodig is voor de toekomst. Daarbij kijken we ook naar de gemeenschapskracht in een dorp: wat organiseren inwoners zelf, welke netwerken zijn er en waar is ondersteuning nodig?

Van dialoog naar uitvoering

De pilot laat zien dat dorpen veel zelf kunnen organiseren, maar ook dat zij de gemeente nodig hebben om plannen verder te brengen. Een dialoog stopt daarom niet bij het ophalen van behoeften en ideeën. De uitkomsten vragen om een vervolg en om samenwerking tussen dorp en gemeente.

De ervaringen uit de zeven dorpen vormen de basis voor deze handreiking. We bieden gemeenten en dorpen een praktische methode om het gesprek over voorzieningen en leefbaarheid te voeren en geven handvatten om met de uitkomsten aan de slag te gaan. Daarbij geven we bewust geen blauwdruk voor een gemeentelijk voorzieningenbeleid: ieder dorp is anders en vraagt om een aanpak die aansluit bij de lokale situatie.

2. De Voorzieningen-dialoog in tien stappen

Ieder dorp is anders en daarmee wordt het voorzieningenbeleid maatwerk. Ga in gesprek met de gemeenschap. Elk dorp verdient een eigen voorzieningen-dialoog. Hierbij kan de gemeente het initiatief nemen, maar een dorp kan dit ook zelf doen. Dorpswerk Noord-Holland kan dit proces ondersteunen. Schuif als gemeente (bestuurlijk en ambtelijk) aan bij de verschillende bijeenkomsten die in het kader van de dialoog worden georganiseerd, maar stel je terughoudend op.

Dorpswerk Noord-Holland samen met Jeroen Olthof (gedeputeerde provincie Noord-Holland) in dialoog met de dorpsraad Abbenes.

Hieronder staan tien aandachtspunten als je een dialoog over voorzieningen gaat voeren:

1. **Werk als dorpsraad en dorpshuis samen**: deel ideeën van beide besturen en kijk hoe je elkaar kunt versterken. Die samenwerking vindt niet automatisch in elk dorp plaats. Hier ligt echter een kans: beide organen werken immers op hun eigen manier aan de leefbaarheid van het dorp.

2. **Bepaal met wie je tijdens de verkenning wilt spreken**: inwoners, verenigingen, aanbieders van voorzieningen.

3. **Start met een peiling onder de inwoners**: hiermee laat je zien aan de inwoners welke voorzieningen er allemaal zijn en kun je vragen van welke voorzieningen zij gebruikmaken en welke voorzieningen ontbreken. Het geeft ook een kans om nieuwe vrijwilligers te mobiliseren. Dat was het geval in het dorp Abbenes. Via het enquêteformulier meldde zich meteen een aantal vrijwilligers aan.

4. **Besteed speciale aandacht aan zorgvoorzieningen**: wat kun je doen als dorp om te zorgen dat ouderen er zo lang mogelijk kunnen blijven wonen? Op de website van Dorpswerk Noord-Holland staan praktijkvoorbeelden: de buurtkamer in Warder, vervoer voor ouderen in Opperdoes en de buurtwinkel in Sint Maarten.

5. **Ga in gesprek met verenigingen**: wordt er voldoende gebruik gemaakt van de aangeboden activiteiten? Wat kun je doen om dat te verbeteren en kun je samenwerken met nabijgelegen dorpen? De bijeenkomsten met de verenigingen waren in 't Veld-Zijdewind en Ursem een groot succes. De belangstelling van de verenigingen om deel te nemen was groot en leverde ook concrete resultaten op, zoals een gezamenlijke dorpsagenda, het delen van materiaal (bijvoorbeeld een tent) of kennis (bijvoorbeeld over het aanvragen van subsidies of vergunningen).

6. **Breng in kaart of er voor alle doelgroepen voorzieningen zijn**: in Egmond aan den Hoef en Ursem leverde de dialoog op dat er te weinig activiteiten zijn voor jongeren. Daar zullen nog aparte gesprekken met jongeren gevoerd worden om te achterhalen waar zij behoefte aan hebben. Hierbij wordt samengewerkt met de jongerenwerker van de gemeente.

7. **Organiseer een bewonersbijeenkomst**: hoe ervaart het dorp de leefbaarheid? Welke voorzieningen ontbreken? Inventariseer welke inwoners initiatief willen nemen. Wie wil meehelpen bij bestaande activiteiten of een nieuwe voorziening opzetten?

8. **Onderzoek of het dorpshuis een rol kan spelen bij het aanbieden van (nieuwe) voorzieningen.**

9. **Onderzoek of er een welzijnsorganisatie is met passend aanbod.**

10. **Kijk ook over je eigen dorpsgrenzen heen**: welke voorzieningen in andere dorpen of nabijgelegen steden kun je benutten of delen?

In 't Veld en Zijdewind leverde de bijeenkomst Samen vooruit nieuwe samenwerkingen tussen verenigingen en stichtingen op.

Wat kun je doen als de dialoog gevoerd is?

Om de resultaten van de dialoog te bespreken is een projectgroep nodig met de initiatiefnemers uit het dorp en aanspreekpunten bij de gemeente (zoals een gebiedsverbinder). Afhankelijk van de uitkomst kunnen andere ambtenaren betrokken worden. Bekijk gezamenlijk wat er uit de dialoog komt. Wat kan het dorp zelf oppakken? Waar heeft het dorp de gemeente bij nodig?

Niet alle voorzieningen kunnen door een gemeente worden geregeld of gefinancierd, zoals het behouden van een winkel of huisarts of het verbeteren van het openbaar vervoer. Maar de gemeente kan wel meedenken en een dorp in contact brengen met de juiste partijen. In elk dorp zal iets anders nodig zijn als het gaat om voorzieningen. Dat blijkt ook uit de pilot in de zeven dorpen. De resultaten die hieruit naar voren kwamen, beschrijven we uitgebreid in het volgende hoofdstuk.

"Mooi dat er zoveel mensen zijn gekomen en willen meedenken. Dat laat zien dat het dorpshuis leeft. We gaan alle ideeën en input verwerken in een wensenlijst voor het nieuwe dorpshuis. De Voorzieningen-dialoog gaat daarmee niet alleen over wat er nu is, maar vooral over wat Egmond aan den Hoef nodig heeft voor de toekomst."

Vincent van Beveren, voorzitter bestuur dorpshuis De Hanswijk, Egmond aan de Hoef

Bijeenkomst in dorpshuis De Hanswijk in Egmond aan den Hoef. Hier werd de dialoog gevoerd over de leefbaarheid in het dorp en hoe het dorpshuis daarin een grotere rol kan spelen.

3. Resultaten Voorzieningen-dialoog

Deze zogenoemde Voorzieningen-dialoog brengt bewoners, vrijwilligers en lokale initiatieven samen. Daarbij staan niet alleen gebouwen en activiteiten centraal, maar vooral de mensen, organisaties en initiatieven die een dorp leefbaar houden. De gesprekken laten zien dat elk dorp anders is. De verschillen zijn groot, maar er zijn ook overeenkomsten. Een ding is duidelijk: geen enkel dorp kent dezelfde opgave of aanpak. In de praktijk heeft Dorpswerk Noord-Holland voor elk dorp een dialoog op maat gemaakt die aansloot op de ontwikkelingen en vraagstukken van dat moment.

Dat wat nodig is voor de leefbaarheid, is in alle zeven dorpen net weer iets anders. Daar waar Koedijk probeert om de supermarkt terug te krijgen, neemt Abbenes genoegen met de SRV-wagen die eens per week langskomt. Middelie is het enige dorp zonder dorpshuis en richt nu al haar pijlen op de kansen die de verkoop van het café-restaurant in het dorp biedt. Tegelijkertijd werd een aantal overeenkomsten zichtbaar. De meeste dorpen zouden beter openbaar vervoer willen hebben en zien het voordeel van meer samenwerking met elkaar in het dorp: dorpsraad, dorpshuis en verenigingen. Hieronder staan een aantal conclusies uit de pilot die veel dorpen zullen herkennen.

We willen graag weer een supermarkt in het dorp

Als een winkel uit het dorp verdwijnt dan voelen de inwoners dat als een verlies. Vaak zijn er wel alternatieven: de boodschappen worden online besteld of in een nabijgelegen dorp of stad gedaan. Maar met het verdwijnen van de winkel verdwijnt er weer een plek waar je elkaar kunt ontmoeten. Ook in het dorp Beinsdorp wordt de supermarkt genoemd als een bestemming die ontmoetingen mogelijk maakt; ondanks het feit dat je tegenwoordig alles kunt laten bezorgen. Vooral voor ouderen of mensen die geen auto hebben is het verdwijnen van een winkel een gemis. In Abbenes zijn ze daarom blij met de SRV-wagen. In Opperdoes (gemeente Medemblik) is het gelukt om weer een supermarkt in het dorp terug te krijgen. In sommige dorpen hebben vrijwilligers het initiatief genomen om een buurtsuper in het leven te roepen zoals in Sint Maarten (gemeente Schagen).

Hoe verbeteren we het openbaar vervoer in ons dorp?

Ondanks dat veel mensen zelf vaak de auto gebruiken, wordt het openbaar vervoer als belangrijk beschouwd – vooral voor minder mobiele groepen zoals jongeren en ouderen. Wel is er een duidelijke wens dat het OV aantrekkelijker en beter bereikbaar wordt. Juist als bepaalde voorzieningen verdwijnen, wordt goed vervoer naar voorzieningen die op grotere afstand liggen belangrijker. Een goed functionerend OV-systeem wordt gezien als een alternatief voor voorzieningen die op dit moment niet lopend of fietsend bereikbaar zijn (“je kunt ook met de bus naar de huisarts”). Bewoners in onder andere Beinsdorp (gemeente Haarlemmermeer) hechten veel waarde aan de aanwezigheid van een bushalte in de buurt, mits deze frequent wordt bediend – niet slechts één keer per uur, en goede aansluiting biedt op regionale OV-knooppunten.

In Koedijk (gemeente Alkmaar en Dijk en Waard) is op dit moment geen busvervoer binnen de dorpsgrenzen. In de pilot hebben we samen met de dorpsraad van Koedijk gekeken hoe het openbaar vervoer verbeterd kan worden. Hun wensen zijn gedeeld met Reizigers Overleg Consumentenbelangen Openbaar Vervoer Noord-Holland (Rocov-NH). Rocov-NH behartigt de belangen van reizigers van het busvervoer in grote delen van Noord-Holland en heeft specifiek geadviseerd over de situatie van het openbaar vervoer in Koedijk. Dit heeft geleid tot het voorstel van de provincie om vanaf 2027 de bus weer door Koedijk te laten rijden.

Een alternatieve vorm van vervoer is de buurtbus. De buurtbus is een kleinere bus voor acht personen die volgens een vaste dienstregeling een vaste route rijdt. De chauffeurs zijn vrijwilligers. De bussen zijn van de busmaatschappij. Het Kenniscentrum Vrijwilligersvervoer is de plek in Nederland waar kennis rond vrijwilligersvervoer bij elkaar komt en nieuwe oplossingen worden gevonden. En in veel dorpen bestaan initiatieven waarbij vrijwilligers een dorpsbewoner vervoeren. In Opperdoes is het initiatief Vervoersmaatje gestart, om mensen die slecht ter been zijn te vervoeren naar arts, ziekenhuis of familie.

Hoe werven we nieuwe vrijwilligers?

In veel dorpen is het een kleine groep vrijwilligers die al jaren veel activiteiten draaiende houdt. Abbenes (gemeente Haarlemmermeer) is daar een voorbeeld van. Zijn daar straks nog wel voldoende mensen die dit over willen nemen? Hoe kun je vrijwilligers werven en behouden, maar ook zorgen voor doorstroming? Een enquête onder dorpsbewoners kan hierbij goed werken. Hiermee laat je zien aan de inwoners welke voorzieningen er allemaal zijn, kun je vragen van welke voorzieningen zij gebruikmaken en welke voorzieningen er ontbreken. Het geeft ook een kans om nieuwe vrijwilligers te mobiliseren voor zowel structurele taken als voor kortlopende klussen. Dat was het geval in het dorp Abbenes. Via het enquêteformulier meldde zich meteen een aantal vrijwilligers aan.

In ‘t Veld-Zijdewind (gemeente Hollands Kroon) organiseren dorpsraad en dorpshuis gezamenlijk een bijeenkomst voor de bewoners van de nieuwe wijk, zodat ook zij betrokken worden bij het dorp.

Vrijwilligers binden voor een bestuursfunctie is vaak lastig, maar voor een concrete klus is vaak wél animo. Zoals bij het onderhoud van het kerkje in Middelie.

Ook is er behoefte aan ondersteuning en waardering vanuit de gemeente. Voorbeelden hiervan zijn de vrijwilligerscentrales in Alkmaar, Westfriesland en Uitgeest. In de gemeente Medemblik werken ze met een waarderingsspeld voor inwoners die zich vrijwillig en op bijzondere wijze inzetten voor de gemeenschap van Medemblik. Er zijn ook dorpen die zelf hun vrijwilligers in het zonnetje zetten. In Middelie (gemeente Edam-Volendam) deelt de dorpsraad jaarlijks de Kikkerspeld uit en in Julianadorp heet dit het Dorper Compliment.

Een goede ondersteuning van vrijwilligers betekent ook dat je als gemeente rekening houdt met de kleinschaligheid van evenementen in een dorp en ervoor zorgt dat deze niet bedreigd worden door te strakke regelgeving. Dorpsfeesten, markten en wandeltochten lijken vanzelfsprekend, maar achter de schermen lopen vrijwilligers steeds vaker vast in regels en papierwerk. Veiligheid is belangrijk, maar wanneer slaan regels door? Kees Sietsema, voorzitter van Dorpswerk Noord-Holland, legt in zijn column uit hoe regeldruk vrijwilligers ontmoedigt en waarom gemeenten juist de kracht van dorpen meer ruimte zouden moeten geven.

"Veiligheid en zorgvuldigheid zijn belangrijk, maar regels mogen de kracht van dorpen niet in de weg staan."

Kees Sietsema, voorzitter Dorpswerk Noord-Holland

De stichting Dorpsevenementen probeert in 't Veld-Zijdewind met diverse activiteiten inwoners bij elkaar te brengen.

Hoe behouden we de school?

Deze vraag kwam niet uit de pilot. Alle zeven dorpen hadden gelukkig nog een basisschool, maar de vraag is in veel andere dorpen wel actueel. Juist daarom besteden we hier aandacht aan deze voorziening.

“Afgelopen schooljaar moesten maar liefst 45 scholen in Nederland hun deuren sluiten. Maar dankzij een krachtig burgerinitiatief van de dorpsraad blijft de school De Driessen in Grootschermer met 42 leerlingen tóch bestaan.”

Renske Keur, adviseur Dorpswerk Noord-Holland

Tijdens het schooljaar 2024/2025 moesten maar liefst 45 scholen in Nederland hun deuren sluiten. Een uitzondering is Grootschermer waar het gelukt is om een sluiting van de basisschool tegen te gaan. Dankzij een krachtig burgerinitiatief van de dorpsraad blijft de school De Driessen met 42 leerlingen tóch bestaan.

Je merkt pas hoe belangrijk een school is als hij er niet meer is. Neem het dorp Oudesluis (gemeente Schagen) als voorbeeld: sinds de basisschool daar jaren geleden verdween, is er veel veranderd. Kinderen gaan naar andere scholen in de regio en kennen elkaar niet meer. Ze gaan voetballen of handballen met hun schoolvrienden in een andere dorp of stad. De sportclubs in Oudesluis zien hun ledenaantal dalen. Ouders komen elkaar niet meer tegen op het schoolplein.

Een school is veel meer dan een plek waar kinderen leren. Zo wordt in het dorp Beinsdorp over de basisschool opgemerkt dat deze een belangrijke functie heeft binnen het dorp als het gaat om leefbaarheid, ontmoetingen tussen ouders en het aantrekken van jonge gezinnen.

Hoe werken we meer samen in het dorp?

Er valt veel winst te behalen als het dorpshuis en de dorpsraad samenwerken. Ook de samenwerking met verenigingen leverde positieve resultaten op in de pilot. De bijeenkomsten met de verenigingen waren in 't Veld-Zijdewind en Ursem en Kwadijk een groot succes. De belangstelling van de verenigingen om deel te nemen was groot en leverde ook concrete resultaten op, zoals een gezamenlijke dorpsagenda of het delen van materiaal (bijvoorbeeld een tent) of kennis (bijvoorbeeld over het aanvragen van subsidies of vergunningen).

"Er wordt best veel georganiseerd in het dorp. We weten niet zo goed van alle verenigingen, clubs en initiatieven wie wat wanneer doet. De nuchterheid en de 'dat-regelen-we-zelf-wel-mentaliteit' zorgt ervoor dat sommige stappen worden overgeslagen en ook voordelen niet benut worden. Door samen te komen kunnen we van elkaar horen waar men tegenaan loopt en wat misschien beter en/of makkelijker kan worden aangepakt."

Paul Jong, voorzitter dorpsraad 't Veld-Zijdewind

Er is hier nog geen dorpshuis

Deze handreiking geeft aan dat elk dorp anders is en dus andere voorzieningen nodig heeft. Maar hierop maken we één uitzondering: elk dorp heeft een ontmoetingsplek nodig. Dat kan een dorpshuis zijn, maar ook een voetbalkantine, zoals in Kwadijk, of een kerk.

Toen duidelijk werd dat 'Het Wapen van Middelie', een café-restaurant en hotel, mogelijk opnieuw verkocht zou worden, kwam de dorpsraad in het dorp Middelie (gemeente Edam-Volendam) in actie. Met een enquête werd onder inwoners gepeild wat zij belangrijk vinden en wie bereid zou zijn om bij te dragen, bijvoorbeeld door te klussen, een bestuursfunctie te vervullen of financieel deel te nemen. Vanuit de dorpsraad ontstond vervolgens een groep inwoners die onderzoekt of het dorp Het Wapen gezamenlijk kan overnemen. Want Het Wapen blijkt veel meer te zijn dan alleen een café, restaurant en hotel. Inwoners merkten pas goed wat de plek betekende toen die functie minder vanzelfsprekend werd.

"Het Wapen had een veel grotere functie als dorpshuis dan we ons hadden gerealiseerd. We zagen elkaar ineens veel minder. Die onverwachte ontmoeting, zonder dat je afspreekt, dat missen we."

Thiemo van Rossum, lid dorpsraad Middelie

Er is hier te weinig voor jongeren

Dorpswerk Noord-Holland krijgt regelmatig de vraag: hoe kunnen we jongeren betrekken bij het dorp? De Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen (LVKK) heeft in de verschillende provincies, waaronder in Noord-Holland, gesproken met jongeren op het platteland. Hoe kijken ze aan tegen hun dorp en waarom willen ze wel of niet actief worden? Het resultaat en tips om jongeren te betrekken bij het dorp kun je vinden in de publicatie 'Jongeren: Toekomstmakers van het dorp'. Een van die tips is om ruimte te geven aan ideeën van jongeren en een ruimte te creëren voor jongeren in het dorpshuis. In Egmond aan den Hoef (gemeente Bergen) vinden weinig activiteiten plaats voor jongeren. Juist daarom wil het dorpshuis met de jongeren en de jongerenwerker in gesprek om te kijken waar zij behoefte aan hebben. Hetzelfde geldt voor Ursem.

Aandacht voor kwetsbare groepen

Veel bewoners in dorpen hebben een auto en kunnen zo makkelijk gebruik maken van voorzieningen die niet in het dorp zijn. Maar niet iedereen is mobiel. Hierbij gaat het vaak om ouderen. Het verdwijnen van een winkel of de huisarts kan voor hen wel een probleem zijn.

In veel dorpen worden initiatieven genomen om de oudere dorpsbewoners te helpen, bijvoorbeeld door vervoer aan te aanbieden, zoals het initiatief vervoersmaatjes in Opperdoes of een voorzorgcirkel te organiseren. Een voorzorgcirkel bestaat meestal uit tien tot vijftien ouderen of adressen in een buurt die afspreken om elkaar te helpen bij dagelijkse taken en sociale activiteiten. Het gaat om vrijwillige, wederzijdse ondersteuning, zoals boodschappen doen, samen naar de huisarts gaan, gezelschap houden, een lampje vervangen of iemand bellen als het een paar dagen stil is. Meer informatie hierover kun je vinden bij de organisatie Nederland Zorgt Voor Elkaar. Vijfhuizen heeft met hulp van het project Common Access ondertussen ervaring opgedaan.

4. Structurele ondersteuning dorpen

De nadruk van deze handreiking ligt op het proces: hoe voer je op een zinvolle manier een gesprek over voorzieningen? Hierbij komen ook meteen vragen naar voren over wie waar verantwoordelijk voor is. Wat kan het dorp zelf en wat zijn zaken die de gemeente of andere overheden op moeten pakken? Deze handreiking geeft geen blauwdruk voor een voorzieningenbeleid. Er zijn wel inspirerende voorbeelden voor voorzieningenbeleid, zoals gemeente Medemblik met haar Beleidskader Lange Termijn Accommodatiebeleid. Kern van dit beleid is om in alle zeventien kernen te stimuleren dat er een school, sportvoorzieningen en een ruimte voor samenkomst zijn.

Maar wellicht hebben de kernen in jouw gemeente iets anders nodig. Zorg er in ieder geval voor dat je het gesprek met elk dorp aangaat en dat elke kern een ontmoetingsplek heeft. Dit kan een dorpshuis zijn, maar ook de kantine van de voetbalvereniging, de kerk die leegstaat of het café.

Als Dorpswerk Noord-Holland pleiten we in het algemeen voor een goede, structurele ondersteuning van dorpen in de vorm van kernenbeleid. Dorpen kunnen veel zelf, maar hebben ook de gemeente nodig. Dat geldt niet alleen voor voorzieningen, maar ook voor thema's als woningbouw, verkeer, regeldruk, weerbaarheid en noodsteunpunten.

Een vast aanspreekpunt voor dorpen

Zorg daarom dat er een structurele relatie is tussen de gemeente en de dorpen. Veel gemeenten werken met een gebiedsverbinder of contactambtenaar die speciaal als taak heeft om het contact te onderhouden met de dorpen. Deze ambtenaar fungeert als wegwijzer binnen de gemeente, maar speelt ook een belangrijke rol bij het tijdig informeren en het betrekken van dorpen bij ontwikkelingen of werkzaamheden die in en om het dorp gaan spelen. Begin 2025 heeft Dorpswerk Noord-Holland een netwerk opgericht voor de gebiedsverbinders en opbouwwerkers die bij gemeenten in Noord-Holland werken. Zo kunnen we elkaar inspireren en informeren over de verschillende manieren waarop we met elkaar de dorpen ondersteunen. Aanmelden voor dit netwerk kan via dorpen@dorpswerknh.nl.

In Ursem stond tijdens de eerste dialoog het draagvlak voor een dorpsraad, de leefbaarheid in het dorp en een enquête over voorzieningen centraal.

Financiële ondersteuning

Daarnaast is uiteraard ook financiële ondersteuning nodig voor zowel de dorpsraad en het dorpshuis als verenigingen en initiatieven van bewoners die de leefbaarheid van het dorp bevorderen. De meeste gemeenten geven dorpsraden een eigen budget om te kunnen vergaderen en een paar keer per jaar een bijeenkomst te organiseren. Bij dorpshuizen hangt de financiering uiteraard af van de constructie: is de gemeente eigenaar of is er een stichting die het dorpshuis bestuurt? Daarnaast geven veel gemeenten jaarlijkse subsidies aan verenigingen en aparte subsidies aan specifieke initiatieven.

Gezamenlijk kunnen gemeente en dorp ook een beroep doen op regionale en landelijke fondsen. Op de website van Dorpswerk Noord-Holland staat een overzicht van fondsen waarmee zowel de adviseurs als haar leden de afgelopen jaren ervaring hebben opgedaan. Daarbij maken we onderscheid tussen landelijke, regionale en lokale fondsen en subsidieregelingen. Zo is er in Noord-Holland specifiek voor de regio West-Friesland en Kop van Noord-Holland een Europees subsidieprogramma voor plattelandsontwikkeling (LEADER). De regio's Waterland en Noord-Holland-Noord kunnen gebruikmaken van de Regio Deals.

In Kwadijk gingen verenigingen en clubs samen aan de slag, met concrete ideeën voor onder meer een centrale dorpsagenda en een dorpsfeest.

Samen verder

De provincie Noord-Holland en Dorpswerk Noord-Holland hopen dat deze handreiking gemeenten helpt om de inzichten uit de Voorzieningen-dialoog te benutten bij het ontwikkelen en versterken van hun beleid. De provincie onderstreept hiermee het belang van goede voorzieningen voor de leefbaarheid van dorpen.

Wil je meer weten of ervaringen uitwisselen? Neem dan contact op met Dorpswerk Noord-Holland. We staan in contact met veel dorpen, ook binnen jouw gemeente, en delen onze kennis en praktijkervaringen graag.

Over Dorpswerk Noord-Holland

Dorpswerk Noord-Holland is een vereniging met leden: dorpshuizen en dorpsraden in Noord-Holland. We organiseren activiteiten die de vitaliteit en sociale cohesie van dorpen en kleine kernen vooruithelpen. Samen staan we voor 400 duizend bewoners op het platteland van Noord-Holland. Bij Dorpswerk Noord-Holland zijn in zo'n 190 dorpsbelangenverenigingen aangesloten.

Het fundament van al hun inspanningen is gemeenschapskracht: de positieve energie die vrijkomt als mensen zich via (vrijwillige) inzet organiseren en elkaar helpen om hun doelen te bereiken. Buurt- en dorpshuizen zijn plekken waar inwoners elkaar ontmoeten en waar tal van andere activiteiten mogelijk zijn: voor ontspanning, ontwikkeling en omzien naar elkaar. Dorpsraden vertegenwoordigen de lokale samenleving: een aantal is ook initiatiefnemer van lokale projecten of heeft een rol als verbinder van de brede waaier aan dorpsactiviteiten.

Dorpswerk Noord-Holland ondersteunt al jaren dorpsraden en dorpshuizen in Noord-Holland. We brengen hen samen tijdens webinars en bijeenkomsten om kennis en ervaringen uit te wisselen en bieden onze leden advies op maat. Ook ondersteunen we dorpen bij het opstellen van een dorpsvisie. Sinds 2025 begeleiden we dorpsraden en dorpshuizen daarnaast bij het voeren van de Voorzieningen-dialoog.

Wil je meer informatie of advies?
Neem contact op met een van onze adviseurs:

Renske Keur (adviseur dorpsraden): renskekeur@dorpswerknh.nl
Daniëlle Rap (adviseur dorpshuizen): daniellerap@dorpswerknh.nl

Scan de QR-code voor een overzicht van de pilot voorzieningen-dialoog

dorpswerknh.nl

Provincie Noord-Holland

dorpswerk Noord-Holland Samen sterk voor vitale dorpen

Foto's: Koos Dol, Yvonne Jonkman, Babiche Tervoort en aangeleverd door dorpsraden